

Secunda ps septē recipit sectiones. Et
est prima de vulneratione naturalium ;

Postquam visum est de malo tenente rationem
culpe videndum est de malo ut tenet rationem
pene. Non igitur quod malum punitur pena multiplici
in presenti et etiam in futuro. In presenti enim
punitur quantum ad animam et quantum ad corpus.
Quantum ad animam punitur in vulneratione
et in spoliatione gratuitorum. Vulnera autem qui-
bus anima vulnerata est sunt quatuor secundum
Bernardum. scilicet Infirmetas Ignorantia Ma-
licia et concupiscentia ex hijs cofiata. Quorum
sufficiencia sic habetur Anima ut dicit Anselmus
est media inter deum et creaturas alias. Deus au-
tem est omnipotens. oisius summe bonus. essen-
cia indivisus. potentia attribuitur patri. sapi-
entia filio. bonitas spiritui sancto. Indivisio ad
patris et filij et spiritus sancti pertinet unitatem
Advertens igitur se anima a deo et ad creaturam
transiens per amorem deserendo potentiam qua
potest quicquid potest. incurrit infirmitatem de-
serendi potentiam qua scit quicquid scit. incurrit
ignorantiam. deserendo bonitatem qua valet quicquid
quod valet. incurrit maliciam. deserendo substantiam indi-
visam. incurrit concupiscentiam quam homo dividit a seipso
et in seipso. Item ut voluntas sensualitatis voluntati

non subiaceat racōnis. Non em̄ qđ volung hoc faci
mus bonū cū caro aduersus spiritum cōcupiscat.
Est autem infirmitas ex deserōne omnipotentie.
Impotēcia resistendi malis vel difficultas in agē
dis bonis. **I**gnorantia ex deserōne sapiencie sū
me est ebetudo ad cognoscenda ea q̄ sunt necessaria
ad salutem. **M**alicia ex deserōne bonitatis diuine
est pñitas vel inclinatio ad malū. **C**ōcupiscencia
ex deserōne indiuisē substantie est corruptio diui
dens appetitus vt appetitq̄ sensualitatis. ab appe
titu dissentiat racōnis. **P**eccauit liquidē primus
parens p̄ racōnalem indebitā scienciā appetendo.
et ideo in racōnali potencia punitus est p̄ ignoran
tiam. **P**eccauit in concupiscibili appetendo cibum
vetitum. ideo punitus est in cōcupiscibili p̄ casum
in maliciam q̄ dicitur pñitas ad malū. **P**eccauit
et in irascibili appetendo indebitam potestatem.
et ideo est punitus in eadē cadendo in infirmitatē
Ex tribus autem hīs concupiscencia est conflata.
hec autem quadruple p̄ pena vulnerans animam
p̄ origniale peccatum ad posteros est transmissa.

De spoliacōne gratuitorum
secundum.

Sequitur videre de spoliacōne gratuitorum
qua punitur anima per peccatum. **E**st au
tem spoliatio gratuitorum. subtractio gracie gra
tue facientis. mortificatio meriti precedentis

frustratio sanguinis redimentis . inimicitia dñi
presidentis Iniuria angeli p̄muentis . deforma
tio ymaginis . honoratio demonis . seruitus pecc̄i .
reatus eterni supplicij debilitatio liberi arbitrij .
elongatio superni beneficij **E**t prouocatio omn̄is
creature in vlcionem inimicorum creatoris sui .
Et quia teste Augustino . Nunquam est dedecus
culpe sine decore iusticie . **N**ec est culpa commissa
sine pena permixta **I**deo nota q̄ quedam sic sine
peccata q̄ etiam sunt pena peccati . speciali tamen
modo peccata et pena peccati sunt illa q̄ habent
adiunctam mesticiam et dolorem sicut sunt Inui
dia ira et accidia **V**nius specialiter dicuntur illa
peccata et pena peccati q̄ habent adiunctam merā
damna cōnem nature vel ignominie . sicut sunt illa
peccata p̄pter que dicitur homo tradi in reprobū
sensum . **G**eneraliter vero peccata et pena peccati
dici possunt omnia q̄ sunt inter primam aposta
siam et ultimam penam gehenne . **D**icit em̄ b̄t̄us
Gregorius . q̄ crimina criminibus vindicantur
Et peccatum qd̄ p̄ penitentiam non diluitur suo
pondere mox ad aliud trahit . licet autem idem di
catur peccatum et pena peccati ? nota tamen q̄
omnis pena iusta est et a deo est **N**ulla autē culpa
a deo est sicut nec iusta est . sed tantum a libere vo
luntatis arbitrio **P**ena vero q̄ mere pena est a deo
est inflictā que autem culpa est vel inclinans ad

culpam est contracta vel acta. et sic collige breuii.
q̄ triplex est pena. Quedam est acta. quedam in-
flicta. quedam contracta. Acta est q̄ sequitur ad
peccatum actuale. Nam qui culpam mortalem cō-
mittit penam damni sibi facit aut sentit quia gra-
ciam dei perdit. Pena inflicta est quam deus non
instituyendo sed iudicando peccatori infligit. Pena
contracta est q̄ sequitur ad peccatum originale.

De penis corporalibus. iiij.

Sequitur igitur videre de penis corporalibus
videlicet quantum ad corpus. quas p̄pter
peccata homines patiuntur. Patiuntur autem ho-
mines p̄pter culpam penas naturales de quibus
Gregorius dicit. q̄ septem sunt sagitte naturam
nostram molestantes. scilicet frigus. calor. faues
sitis. labor. morbus et mors vltima sortis. He-
sunt pene naturales et generales q̄ a primis parē-
tibus nobis posteris sunt transmissæ et in protho-
parente sunt inchoate. Nam primi parentes statim
post culpam senserunt penam rebellionis et eru-
bescentie in carne. Et post diuino iudicio vir in-
currit penam laboris et angustie. penam famis et
indigencie. penam mortis et incineracionis. Mu-
lieri autem duplicata est pena quia inflicta est ei
penalitas multiplicium erumnarum in conceptu

...delictis in pecc
...Pacian
...Ritum er
...probis diuini
...interitiam
...delictum. q
...et sic de
...obscu
...temporal
...sunt
...corrupt
...terum
...indicia. num
...sunt
...penalis

De
De penis
...quatuor
...liber
...reuerentiam
...sunt
...punitenda
...purgatio
...liber
...et h
...liber

pena doloris in partu. pena subiectionis ad virū
in conuictu. **P**aciuntur etiam penas psonales q̄
plures. **P**lurimi enim filiorum adam paciuntur
in membris diuinuconem. quidam supfluitatem
quidam intrinsicam corrupconem. quidam extrin
sicam deformitatem. quidam sūt paralitici. quidā
epilentici et sic de singulis morbis **Q**uidā leprosi
quidam obsessi a demonibus. **P**aciuntur quidam
penas temporales Nam teste orosio ab adam vsq̄
ad nos sunt secula transacta. nunc bellis graua.
nunc morbis corrupta. nunc fame rititia. nunc ter
rarum motibus terribilia. nunc inundacionibus
aquarum insolita. nunc erupticonibus ignium me
tuenda. nunc ictibus fulminū. plagisq̄ grandinū
seua. nunc patricidis flagitijs misera. ***

C De locis penalibus. iij.

De penis q̄bq̄ puniūtur mali post hanc vitā
sunt quatuor attendenda. scilicet. distinctio
locorum. apertio librorum. cōflagratio mundi. tri
plicatio cruciatuum inflictorum. **T**riplex aute m
est locus siue receptaculū post hanc vitam ad pccā
hoīm punienda: scđm triplex genus peccati. **E**st
em locus. scz purgatorij. et hoc debetur peccato ve
niali **E**st limbus et hic debetur peccato originali.
Est infernus et hic debetur pccō mortali. **E**t cre
dunt ista loca esse sub terra gradatim posita q̄ aliē

possunt distingui scđm differenciam qđri membrē
Penalis em locus dupliciter alicui deputatur . ā
scđm penam dampni et sic est limbus . **A**ut scđm
penam sensus et sic est infernus . **U**trunq; autem
membrum in duo diuidit̄ . **N**am qui pena dampni
puniūtur aut simpliciter et eternaliter puniunt̄
et h̄j sūt ī limbo inferiori . **A**ut puniūtur non eter
naliter sed ad tempus ut patres antiqui ante xp̄i
mortem qui erant in superiori pte illius loci qui
dicitur sinus abrahe . **S**imiliter qui pena sensus
puniūtur simpliciter et eternaliter . et isti sunt in
inferno pprie dicto . **A**ut ad tempus puniūtur . et
isti sunt in purgatorio . **D**eterminatur autē locus
purgatorij scđm le gem cōmune et sic credendū
est esse inferius nō supius sicut creditur de limbo
Determinatur etiā scđm le gem diuinam et sic di
uersa diuersa sunt loca concessa vel ppter eorum
celeritatem expeditionē siue liberacōem ut possint
alijs suam indigenciam reuelare vel ppter nostrā
instruccionem ut credamus peccātibus post hanc
vitam magnū restare cruciatū . vel ppter alicuius
sancti impetracōem . **S**icut sanctus **P**atricius
legitur locum impetrasse purgatorij . locus vero
infernalis est sub terra deorsum in quo reprobi spi
ritus et dampnati homines cruciantur sub eodem
igne materiali qui semp affligit et tamen afflicti
non cōsumuntur scđm exigenciam meritorum

eruciatis omnes sensus. nec solus ignis reprobos
reprobabit et inflammabit sed cetera elementa cō/
fusa et p̄mixta in reprobos cōuertentur. ita q̄ erit
ibi ignis ardens. aqua congelans inquietus et
p̄turbatus aer et fetor terre intolerabilis. Unde
Gregorius. In inferno erit frigus intolerabile
ignis inextinguibilis. fetor importabilis. ~ ~

De ap̄cione librorum. v. ~ ~

Sequitur videre de ap̄cione librorum. id est
cōscienciarum q̄ fiet in iudicio. de qua ap̄ci/
one tenendum est q̄ in iudicio singulis aderit vis
diuina qua fiet ut omnia merita vel demerita sibi/
ipsis et ceteris innotescant. sibiipsis autem pp̄ria
innotescant ut in p̄mp̄tu habeant singuli cogitaci/
ones accusantes vel etiam defendentes. Reducunt̄
etiam ad memoriam singulorum. cogitationes.
affectiones. operacōnes. intencōnes. ad osten/
sionem diuine iusticie sc̄dm̄ statum illum. et ad
ostensionem diuine misericordie sc̄dm̄ statum p̄ter/
ritum vel transactum. Ad ostensionē diuine iusti/
cie in retribuendo singulis ad memoriā reducētur
bona et mala in quibz finaliter p̄manserunt quia
illa sola digna sunt retribuōne eterna. Ad ostensi/
onem diuine uīe de p̄terito rememorabunt̄ mala
honorū a quibus sunt misericordiā liberati et bona
malorū q̄ in eis deus misericordiā est opatus Non
solum autē sibiipsis verū etiā ceteris. singulorum

singula innotescunt gesta et cogitata bona et mala
et erunt nota et aperta omnibz et hoc ad certam
libracionem meritorum q̄ scribitur in omnium bonorum
actuum et malorum recognicione ita ut singuli de
singulis meritis aliorum valeant iudicare **O**stensio
quippe malorum in bonis erit ad ostensionem mi-
sericordie prius sibi facte. **O**stensio vero bonorum
in eis erit ad manifestacionem iusticie qua digne a
deo premiantur. **O**stensio vero bonorum in malis
erit ad ostensionem misericordie in seculo sibi facte
Ostensio malorum in eisdem erit ad manifestacio-
nem iusticie qua digne a deo cōdemnantur. **N**ihilominus
liber. scilicet vite. verbum scilicet in-
carnatum siue increatum cuius virtute omnia ista
fient qui in forma diuinitatis non videbitur nisi
a bonis **I**n forma vero humanitatis in qua senten-
tiam promulgabit videbitur tam a bonis q̄ a malis
liceat in eadem forma appareat terribilis reprobis
et blandus iustis.

C De igne cōflagrationis . vi .

De igne cōflagrationis iam agendum est de
quo est breuiter tenendum q̄ ignis precedit
faciem iudicis quo terre facies exuret ita q̄ figura
huius mundi ignium cōflagratione peribit sicut
factum est aquarum inundatione diluuii. **S**icut

enim primus mundus deletus est p̄ aquam q̄ est
frigida et purgatiua contra ardorem et fetorem
luxurie qua illud seculum inficiebat: sic finalis
mundus p̄ ignem qui calidus est et cōsumptiuus
finiri debet cōtra teporem caritatis et algorem siue
frigus auaricie q̄ maxime regnabit in seculi senec/
tute **E**t qz tunc iniquitas hominis puniet̄ necesse
erit terreri corda oīm peccatorum qui vniuersorū
cōtempserunt dominum **E**t qz habitaculum debet
cōformari suo habitatori. totus tunc mūdus ptur
babitur hōie pturbato. sicut stetit cum ipso stante
et cecidit cum ipso labente **E**t qz seueritas iudicis
ostendetur. zelum diuinū accipiet omnis creatura
vt suo cōformetur actori et ideo necesse erit totius
mundi siue orbis cardines cōmoueri **E**t qz nichil
est intensius. velocius et horribilius inter agendo
et cōmouendo inter elementa q̄ ignis ex omni pte
cōcurrent: hinc est q̄ ipsius iudicis faciem p̄cedit
ignis nō ex parte vna tantum. sed ex omni parte
mundi ita q̄ ibi erit cōcursus ignis elementaris
et terrestris. purgatorij et infernalis **E**t tunc per
infernalem reprobī adurentur **P**er purgatorium
iusti purgabunt̄. p̄ terrestrem terrenascencia cōsu
mentur vtputa vegetabilia et aīalia **P**er elemen
tarem subtrahuntur oīa et ad innoua cōnis faciē
disponent̄ et simul cum hoc non solū hōies sed etiā
demonēs turbabunt̄. et tandem spiritus reprobī

et homines reprobi cum infernali igne in baratrū
sive abissum detrudentur etc.

¶ De cruciatibus inferorum . viij .

Sequitur videre de triplicatōne cruciatuum
infectorum. Ad cuius noticiā est Nōndum
q̄ omnes actualiter peccantes et in peccatis fina /
liter pdurantes pena triplici apud inferos puni /
entur sc̄dm q̄ unultimoda deordinatio est in mor /
tali et actuali peccato. In omni quippe mortali est
deordinata auersio a sūma luce et bonitate et huic
debetur carencia visionis dei. Est etiā deordinata
cōuersio ad bonum cōmutabile et huic debet pena
materialis incendiij. Est terciō libere voluntatis
deordinatio cōtra dictamen recte rōnis et huic de /
betur pena vermis intrinsici. Punient̄ etiā pena
eterna sc̄dm q̄ deordinatio in mortali peccato est
ppetua. Peccatū em̄ qđ quis cōmittit. sc̄z de quo
nunq̄ penitet ppetuo in anima pdurat. et a vita
ppetua sc̄licet deo sepat et a voluntate p̄cedit que
vellet ppetuo in peccato delectari. Et licet delecta /
tio illa sit transiens et momentanea delectatio tū
tenet racōnem perpetuitatis. ideo pena deordina /
tōni r̄spondens debet habere carenciam finis. ut
sicut homo in suo perpetuo non imposuit finem
peccator a peccato recedens sic deus a suo ppetuo
nō desistat a puniendo. Et sicut conera infinitum
peccauit sic penam habeat infinitam et quia in /

... peccatum non potest habere
... finem dicitur. Et
... malo adheret sine peccato
... impere astringit sine de
... ratione rationis pena
... peccato sine fin
... libidinis puniri de
... et quia peccato o tra
... et creatorem
... deo p̄cipue hantur
... a suo p̄cipue hantur
... infernum ubi r̄p
... sc̄licet sc̄dus
... et culpam
... in p̄cipue hantur
... et realiter
... hantur
... in p̄cipue hantur
... et cum ter

Tercia pena
... debet sc̄dus
... quod est finis et

... de malo culpa est
... est finis
... Peccato sub r̄p

finitam penam non potest habere intentione. sal /
tem infinitam duracione. Et sicut voluntas post
mortem malo adheret sine penitencie susceptione.
sic deus semper affliget sine sentencie mutatione.
Punientur nichilominus pena acerba secundum
q̄ d̄ordinatio in peccato fuit libidinosa. Delecta /
tio enim libidinosa puniri debet p̄ penam afflic /
tiuam. et quia peccatores creaturis delectabilitur
adheserunt et creatorem contumaciter contempse /
runt. ideo precipitabuntur in locum infimum et
maxime a statu glorie longinquum. scilicet in pro
fundissimū infernum ubi exponuntur affligendi
in fine nature. scilicet fecibus corporum munda /
torum igne fumoso et sulphureo concremandi et
in illo inseparabiliter alligandi et ab eodem sc̄dm
exigentiam meriti eternaliter cruciandi nunquā
tamen sunt substancialiter consumendi. Et sic pa /
tet q̄ in penis damnatorum erit varietas cum va
rietate eternitas. et cum eternitate acerbitas.

Tercia pars quinquaginta septē
habet sectiones. et est prima de eo
quod est frui et uti ?

Dico de malo culpe q̄d est fugiendum. et de
malo q̄d est timendū. videndū est de bono et
hoc duplici. **P**rimo sub rōne meriti in viatoribz